

FINNISH B – HIGHER LEVEL – PAPER 1
FINNOIS B – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
FINÉS B – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Tuesday 13 May 2014 (morning)
Mardi 13 mai 2014 (matin)
Martes 13 de mayo de 2014 (mañana)

1 h 30 m

TEXT BOOKLET – INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this booklet until instructed to do so.
- This booklet contains all of the texts required for paper 1.
- Answer the questions in the question and answer booklet provided.

LIVRET DE TEXTES – INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas ce livret avant d'y être autorisé(e).
- Ce livret contient tous les textes nécessaires à l'épreuve 1.
- Répondez à toutes les questions dans le livret de questions et réponses fourni.

CUADERNO DE TEXTOS – INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra este cuaderno hasta que se lo autoricen.
- Este cuaderno contiene todos los textos para la prueba 1.
- Conteste todas las preguntas en el cuaderno de preguntas y respuestas.

Blank page
Page vierge
Página en blanco

TEKSTIA

Koulupuku ei ole suomalaisten juttu

Turkulainen Elsie Pirinen käytti koulupukua käydessään koulu Australiassa. ”Eri kouluilla oli eriväriset kouluvaatteet. Minulla oli keltapunainen paita ja punaiset shortsit tai hame. Talvella sai ottaa oman hupparin mukaan. Kerran vuodessa meillä oli omat vaatteet -päivä.” Koulussa ei Elsien mukaan kiusattu ketään ainakaan vaatteiden takia.

Elsien isä, psykologi ja opettaja Stephen Lord, on kotoisin Englannista. Hänen mielestään koulupukujärjestelmä on luotu sosiaalisen statuksen ja luokkajärjestelmän ylläpitämiseksi. Se yhdistää saman koulun oppilaita mutta erottaa koulut toisistaan. Britit ajattelevat, että koulupuku on sidoksissa hyviin oppimistuloksiin ja käytökseen. Toisaalta Lordin mukaan englantilaisissa kouluissa menee aikaa pukeutumissääntöjen vahtimiseen, ja se on pois opetuksesta ja kasvatuksesta. Koulupukujärjestelmä on englantilaisten vanhempien mieleen myös, koska se poistaa vaatteiden hankkimisen paineet. Koulupuvulla halutaan estää esimerkiksi perheiden erilaisesta varallisuudesta johtuvaa eriarvoisuutta.

Turun kansainvälisen koulun rehtori Vesa Valkila näkee koulupuvun käytössä koulujen välisen kilpailun oppilaista. ”Paremmiin menestyneet koulut haluavat erottua myös ulkoisesti.” Valkila kertoo, että koulupukukäytännöstä on keskusteltu opettajien ja ulkomailta Suomeen muuttaneiden oppilaiden vanhempien kanssa. Suomessa koulupuvun käyttöön ei Valkilan mielestä kuitenkaan ole mitään erityistä syytä. ”Meillä on tasavertaisuuteen perustuva koulutusjärjestelmä. Peruskouluilla ei ole tarvetta erottautua toisistaan. Ja sääolojenkin vuoksi yhtenäinen pukeutuminen saattaisi olla hankalaa.”

Löytyy koulupuvun käytöstä [– X –] hyviäkin puolia. ”Asun yhtenäisyys ei [– 8 –] ole merkki elitismistä. Joillekin voi olla helpotus, [– 9 –] ei tarvitse miettiä pukeutumista. Yhdenmukainen pukeutuminen voi myös tasoittaa kaikenlaista negatiivista joukosta erottumista, jollaista suomalaisessakin koulussa näkee. Koulupuku voi tukea yhteisöllisyyttä ja olla turvallisuustekijä, [– 10 –] kun puhutaan alakoulusta. Viidennellä ja kuudennella luokalla lasten tietoisuus tiettyyn ryhmään kuulumisesta kasvaa. Yläkoulun lopulla puolestaan tulee aiempaa [– 11 –] esiin oman persoonallisuuden omaksuminen ja identiteetin korostaminen pukeutumisella. Lukiossa ollaan jo selkeästi kriittisiä pukeutujia”, Valkila kertoo.

Suomessa pukeutumiskoodi on hänestä [– 12 –] vapaata. Suunta on rennompaan. Suomalaisessa kulttuurissa vallitsee itseilmaisun vapaus. Koululakikin on joustava ja pukeutumisperiaatteet ovat koulukohtaisia. ”Meillä koulussa ei ole koskaan tarvinnut puuttua oppilaiden pukeutumiseen. Jotkut tosin käyttävät koulussa salaa vanhemmiltaan eri vaatteita kuin heillä kotoa lähtiessään on yllään. He vaihtavat vaatteensa koulupäivän ajaksi.” Koulupuku veisi kansainvälisestä koulusta Valkilan mielestä pukeutumiskulttuurin monipuolisuuden ja rikkauden.

Paula Kangasniemi, *Opettaja* 33/2012

TEKSTI B

Luonto-Liitto on valtakunnallinen lasten ja nuorten luonnonharrastus- ja ympäristönsuojelujärjestö. Luonto-Liitto järjestää lasten ja nuorten luontoleirejä eri puolilla Suomea. Luontoleireillä tutkitaan, ihmetellään, seikkaillaan, tehdään ympäristötaidetta ja harjoitetaan kädentaitoja, uidaan, melotaan, saunotaan, istutaan iltoja nuotiolla ja parannetaan maailmaa ystävien ja ohjaajien seurassa.

Luonto-Liiton Pohjanmaan piiri hakee työntekijöitä kesän 2014 luontoleireille Raippaluotoon!

Haemme 1–2 johtajaa, 3–5 ohjaajaa ja kokkia nuorten luontoleireille. Lastenleireille haemme lisäksi apukokkia. Palkkiota maksamme johtajille 215 euroa (jos johtajia kaksi, palkkio on 165 euroa kummallekin johtajalle), ohjaajille 105 euroa, kokeille 165 euroa ja apukokeille 105 euroa. Johtajan ja ohjaajan palkkioihin lisätään 15 euroa, mikäli työntekijä on käynyt Luonto-Liiton leiriohjaajakoulutuksen tai on kokenut Luonto-Liiton leiriohjaaja. Leirit suunnitellaan Luonto-Liiton leirivastaavan, ohjaajien ja johtajien yhteisessä palaverissa kevään aikana. Johtajien, ohjaajien ja kokien tulee olla leiripaikalla valmistelemassa leiriä jo edeltävänä iltana, jotta kaikki on valmista leiriläisten saapumiseen seuraavana aamuna.

Työtehtävien kuvaukset ja vaatimukset:

Leirijohtaja(t):

20 Johtajaksi voi hakea yksin tai pareittain. Leirin johtaja on päävastuussa leirin käytännönjärjestelyistä ja ohjelman suunnittelusta. Hän kutsuu ennen leiriä koolle suunnittelutapaamisen, jossa yhdessä ohjaajien kanssa suunnitellaan leiriviikon ohjelma ja jaetaan eri ohjelmien vastuut ohjaajien kesken. Suunnitteluun ja käytännön asioihin saa apua Luonto-Liiton leirivastaavalta, joka myös osallistuu suunnittelupalaveriin. Leirin aikana päävastuu on johtajilla, joiden tulee pitää narut 25 käsissään ja pitää huoli ohjelman toteutumisesta. Johtaja pitää myös huolta leirin yleisilmapiiristä ja ohjeistaa ohjaajia tarpeen mukaan. Johtaja on myös itse mukana leirin ohjelmassa. Johtajan tulee olla 18 vuotta täyttänyt.

Leiriohjaajat:

30 Ohjaajien työtehtäviin kuuluvat leiriä edeltävään suunnittelupalaveriin osallistuminen, ohjelman suunnittelu ja itse leiriviikko. Jokainen ohjaaja saa itselleen 3–5 lapsen telttaryhmän, jonka lähimpänä henkilönä eli telttakummina ohjaaja pitää huolta sen hyvinvoinnista. Tämän lisäksi ohjaajat järjestävät joitakin ohjelmanumeroita sekä osallistuvat leirin muuhun ohjelmaan. Tämän lisäksi ohjaajien vastuulla on 35 leirin käytännön töitä, kuten yleisestä järjestyksestä huolehtiminen. Leiriohjaajilta edellytetään vähintään 15 vuoden ikää ja kiinnostusta luontoa kohtaan. Eduksi katsotaan myös aiempi kokemus leireistä, kädentaidot, ensiaputaidot, musisointitaidot sekä kokemus lasten ja nuorten kanssa toimimisesta.

Kokki ja apukokki:

40 Kokin tehtävänä on tarjota leiriläisille monipuolista ja maittavaa kasvisruokaa. Ennen leiriä kokki suunnittelee yhdessä apukokin ja Luonto-Liiton leirivastaavan kanssa leiriviikon ruokalistan. Kokki hakee apukokin kanssa ruoka-aineet kaupasta matkalla leiripaikalle. Kokin tulee pystyä ottamaan huomioon erikoisruokavaliot ja allergiat. Kokkiopinnot ja aiempi kokemus ryhmäruokailujen järjestämisestä katsotaan eduksi. Apukokin tehtäviin kuuluu kokin kanssa suunnitella ja toteuttaa 45 leirien kasvisruoka. Eduksi katsotaan erikoisruokavalioiden tuntemus ja aiempi kokemus ryhmäruokailujen järjestämisestä.

50 **Luontoleirillä teet tärkeää työtä, jossa saat samalla nauttia hyvästä seurasta, hauskasta työstä ja kesäisestä luonnosta; luontoleiristä saa mainion kesätyön! Valitsemme työntekijät 10.3.2014 mennessä tulleiden hakemusten perusteella. Lähetä hakemuksesi sähköpostissa osoitteeseen leirit@polp.fi.**

www.luontoliitto.fi (2013)

TEKSTI C

Puhutaan mitä puhutaan

Huvitti taas menneenä kesänä lukea lehdistä ihmettelyjä siitä, kuinka Suomessa ei puhuta. Turisti oli matkustanut Amerikasta lomalle entiseen kotimaahansa ja päätenyt Turkuun. Sieltä ja Helsingistä saatujen kokemusten perusteella hän päätteli, että suomalaiset eivät puhu toisilleen ja ovat siten tyly kansa.

- 5 Jos turisti olisi tullut vaikkapa Etelä-Karjalaan, hän olisi huomannut, että nuo kaksi kaupunkia eivät ole koko Suomi. Kokemukseni mukaan ihmiset Luumäeltä itään puhuvat vaikka kelle, oli asiaa tai ei. Muutettuani Helsingistä Itä-Suomeen minäkin ihmettelin, että tuntemattomat ihmiset puhkesivat puhumaan milloin missäkin. Vähitellen opin, että jutella voi vaikka satunnaisen ohikulkijan kanssa liikennevaloissa.
- 10 Puhe luo itäsuomalaiselle yhteisyyttä ja turvallisuuden tunnetta. Naapuria tervehditään tietysti, ja yleensä vaihdetaan muutama sanakin. Selittämätön hiljaisuus tuntuu pelottavalta ja aggressiiviselta. Mikä sitä vaivaa? Miksi se rankaisee minua mykkäkoululla?

- 15 Karjalaisen kauppaloiton puhetaidot ovat levinneet laajemmallekin. Kiertelin äskettäin eteläsavolaisen Kangasniemen pikkukauppoja. Jokaisessa myyjä jutteli niin mukavia, että olisi ollut noloa poistua ostamatta. Toisista puheenporina voi tuntua rasittavalta tai vähintäänkin eksoottiselta. Muuan porilainen totesi vierailtuaan eteläkarjalaisella kesämökillä, että ”satakuntalaisella mökällä ei puhuttaisi kahdessa viikossakaan niin paljon kuin täällä vartissa”.

- 20 Välillä itäsuomalainenkin kaipaa taukoa pälpätyksestä. On ihanaa ja rentouttavaa, että pääkaupunkiseudun liikennevälineissä saa kommunikoida vain ruumiin kielellä tai tuhinoin ja muminoin. Helsingissä puhumattomuus on luontevaa ja lähes taiteenlaji. Välillä kuitenkin unohdan mykistyä siellä käydessäni, ja vaikutus yllättää. Espan kahviloissa myyjät saattavat vastata. Puistossa muuan mies voi kertoa elämäntarinansa, selvin päin. Nainen voi jutella kahvikupin ääressä pitkät tovit. Helsingissäkin siis puhutaan, jos joku
25 muu aloittaa.

- Hölmö tilanne sen sijaan sattui, [–X–] pysäköin autoani ahtaaseen paikkaan keskustassa. Viereisestä autosta nousi ulkomaalaisyntyinen mies, [–32–] totesin itäsuomalaisesti sen kummemmin ajattelemta: ”No sinäkin sait sitten autosi siihen.” Ilmeisesti vaillinaisesti suomea ymmärtänyt mies säikähti, että moitin häntä, ja ryhtyi
30 kovasti selittelemään, ja minä myös, [–33–] vain pahensi asiaa. Miespolo kiirehti epäuskoisena kadun yli, ja minä ajattelin, [–34–] joskus pitäisi olla hiljaa.

Leena Härkönen, *Helsingin Sanomat* (5. lokakuuta 2009)

TEKSTI D

KOTISIVU

KUKA

KIRJAT

KONTAKTI

SOSIAALINEN MEDIA JA SIVELYT

Kimmo

Seuraa minua Twitterissä

Väittäisin, että yksi keskeinen syy tiettyjen sosiaalisen median palveluiden suureen suosioon ovat niin sanotut sivelyt. ”Sively” on yksi transaktioanalyysin keskeisistä käsitteistä. Transaktioanalyysin mukaan ihmiset tarvitsevat sivelyjä pysyäkseen hengissä. Aivan pienen vauvan kohdalla sivelyt ovat ensisijaisesti fyysisiä, todellisia sivelyjä, kuten kosketuksia ja silityksiä.

5 Varsin pian ihminen kuitenkin oppii vastaanottamaan monenlaisia muitakin sivelyjä esimerkiksi katseen ja puheen välityksellä.

Kun esimerkiksi noutaessamme postia postilaatikosta nyökkäämme tervehdykseksi naapurillemme, annamme sivelyn, huomionosoituksen. Sivelyt voidaan jakaa positiivisiin sivelyihin, kuten hymyt ja kehut, ja negatiivisiin sivelyihin, kuten esimerkiksi haukut tai tukistaminen. Negatiivisetkin sivelyt ovat parempia kuin sivelyjen puute. Jokainen, joka on ollut tekemisissä lasten kanssa, tietää, että jos lapsi ei saa positiivisella tavalla huomiota, hän jatkaa yrittämistä, kunnes saa edes negatiivista huomiota.

10

Miten tämä kaikki liittyy sosiaaliseen mediaan? Mielestäni keskeinen syy siihen, että esimerkiksi Facebook on niin suosittu, on se, että se tekee sivelyjen antamisen ja saamisen niin helpoksi: Kerrot statuksessasi ostaneesi uuden takin, ja heti kohta vanha työkaverisi tykkää siitä. Naapurisi on ostanut uuden asunnon. Olet ilahtunut, ja kommentoit uutista, ja pian naapurisi isä tykkää kommentistasi. Kaikilla on hyvä mieli. Sama ilmiö näkyy muuallakin sosiaalisessa mediassa: Kirjoitat jotain Twitteriin, ja joku toinen merkitsee viestisi suosikiksi. Tai kirjoitat blogiartikkelin, ja hetken kuluttua kymmenen ihmistä on jo lukenut sen ja pari heistä on tykännytkin sitä.

15

Tällaiset vuorovaikutuksen hetket on helppo trivialisoida. Kun Facebookista tai Twitteristä kirjoitetaan perinteisemmissä medioissa, paikalle rientää heti lauma tietäjiä kertomaan, kuinka nämä viestinnän muodot ovat merkityksettömiä ja kuinka he itse eivät ”ole” kummassakaan. Heidän mielestään sosiaalisessa mediassa on kyse vain narsismista – ikään kuin terveellä ihmisellä ei olisi lainkaan narsismia.

20

Mielestäni sosiaalisen median hienoin puoli on se, että se luo kontakteja ja pieniä vuorovaikutuksen hetkiä. Parhaimmissa tapauksissa sosiaalinen media myös [– 41 –] vuorovaikutusta ihan kasvokkain, kun kanssakäymisen perusta on luotu jo verkossa. Ole hyvä ja tykkää! Jokainen meistä on aika yksin tässä suuressa maailmassa ja [– 42 –] huomiota ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Me tarvitsemme myös sivelyjä. Oma pieni, kahden kohdan manifestini on tässä:

25

1. Yritä parhaasi, että et [– 43 –] sosiaalista mediaa. Eikö ole hienoa, että meillä on yhä uusia tapoja olla yhteydessä toisiimme?

2. Ole aktiivinen ja positiivinen sosiaalisessa mediassa, sillä saat sieltä sen, mitä annatkin. Jaa pieniä kokemuksiasi ja tunteitasi ja tykkää ja kommentoi muita. On hyvä sekä antaa että [– 44 –] sivelyjä. Tykkääminen on ehkäpä maailman helpoin ja halvin tapa saada toinen ihminen hyvälle mielelle.

30

www.kokonaisvaltainenkirjoittaminen.fi (25. maaliskuuta 2013)

TEKSTI E

Kesän viimeinen päivä

Jonkin matkan päästä rannasta oli suuri, laakea kivi. Jokainen uimaan lähtenyt näytti yrittävän vuorollaan sitä kohti; kuitenkin vain pari heistä oli tämän iltapäivän kuluessa päässyt perille. Matkaa kivelle oli vain muutama sata metriä mutta ranta oli avoin, aallot kävivät suurina ja epätasaisina: oli helpompi kääntyä, antaa aaltojen kuljettaa, palata tyyneen rantaveteen.

5 Päivä oli kesän viimeisiä lämpimiä päiviä. Myöhäinen hellekausi oli tullut koulujen jo alettua, ja ranta, joka jo parin viikon ajan oli ehtinyt olla syksyisen autio, sateen silottamalla hiekallaan vain tuulen kuljettamaa kaarnaa ja irronneita lehtiä, oli vielä kerran äkkiä täynnä väkeä. Auringon valo oli kuitenkin nyt jo tummaa, ja ihmiset rannalla hitaita, laiskoja, he viivyttelivät kuin lähdön edellä.

10 Anna oli istunut jo pari tuntia tässä, kaukana vesirajasta, katsellen uimareita, jotka pyrkivät kiveä kohti ja sitten kääntyivät kuin eivät olisi mitään yrittäneetkään. Välillä hän käänsi päätään ja näki lettipäisen pikkutyön, joka hänestä muutaman metrin päässä kasasi hiekasta korkeaa, linnamaista rakennelmaa kärsivällisenä, yhä uudelleen paikkailien sortuvia kohtia kostealla hiekalla, joka kuivuttuaan taas alkaisi varista. Välillä Anna silmäsi miestä,
15 joka rannalle tultuaan oli asettunut istumaan kasvot häneen päin ja jonka laihoihin reisiin hän oli luonut pitkän, viileän katseen, jotta mies olisi kääntynyt. Nyt hän siihen suuntaan katsoessaan näki kapean, luisevan selän, jonka keskellä nikamat kulkivat kuin nauha erisuuruisia helmiä. Anna hymyili, upotti varpaansa hiekkaan, niin syvälle, että tavoitti viileän kerroksen siinä, ja sulki silmänsä.

20 Jokin ryömi pitkin hänen niskaansa. Hän ravisti päätään, pyyhkäisi ihoa kädellä. Myöhäinen hyttynen, hän ajatteli; mutta sormet tavoittivat heinäkorren, joka vedettiin niiden välistä pois. Ari oli tullut hakemasta juotavaa. Anna kääntyi, hymyili laiskasti, otti juoman ja asettui entiseen asentoonsa kasvot kohti aurinkoa. Hetken kuluttua hän tunsu heinäkorren taas vaeltavan pitkin selkäänsä, nyt alaspäin.

25 – Kuules.
– Niin.
– Kuule, jos me sentään mennään naimisiin.

Anna ei kääntynyt. Tuulenvire viilensi hetkeksi hänen ihonsa, se sai hänet ajattelemaan iltapäivää, iltaa, sitä, että ranta tyhjenisi tänään kenties viimeistä kertaa ennen tulevaa kesää:
30 että pian sateet kovettaisivat hiekan, se jäätyisi, sitten sen peittäisi lumi, ja meri olisi tyyne jääkuorensa alla.

Joku oli taas lähtenyt uimaan aallonmurtajan päästä. Anna katseli, miten uimari lähestyi kiveä ja, aivan lähellä sitä jo, kääntyi takaisin. Kaikki sinne pyrkivät, hän ajatteli. Ei sinne kukaan pääse. Ja kiven merkitys, tavallisen kiven, joka laakeana kohosi aaltojen yläpuolelle,
35 tuntui laajenevan sen myötä, mitä useampi uimari sen luo yritti, onnistumatta.

Raija Siekkinen, *Kuinka rakkaus syttyy* (1991)